

Hülya Türkmen¹, Emine Nur Karagüzel²

DOI: 10.17942/sted.767685

Geliş/Received : 10.07.2020

Kabul/ Accepted : 24.06.2021

Öz

Amaç: Araştırma gençlerin genital hijyen tutumlarını etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Tanımlayıcı tipte olan araştırma devlet yurdunda kalan 312 kız öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Verilerin toplanmasında genital hijyen davranışları ve jinekolojik öyküyü belirlemeye yönelik soruları içeren anket formu ve Genital Hijyen Davranışları Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde Independent Samples T Testi, Anova, Kruskal Wallis Testi ve Multiple Lineer Regresyon analizi kullanılmıştır.

Bulgular: Çalışmada öğrencilerin genel hijyen davranışları ile ikamet ettiği yer, öğrenim gördüğü bölüm, genital hijyen eğitimi alma, genital bölgeyi temizleme şekli ve düzenli jinekolojik muayene yaptırma durumları arasında anlamlı ilişki bulunmuştur ($p < 0,05$). Ayrıca adet hijyeni alt boyutu ile genital hijyen eğitimi alma ve menstruasyon sırasında banyo yapma arasında anlamlı ilişki olduğu belirlenmiştir ($p < 0,001$). Çalışmada anormal bulgu farkındalığı alt boyutu ile genital hijyen eğitimi alma, vaginal akıntı hakkında eğitim alma ve düzenli jinekolojik muayene yaptırma durumu arasında anlamlı ilişki olduğu saptanmıştır ($p < 0,05$). Öğrenim görülen bölüm, genital hijyen eğitimi alma ve düzenli jinekolojik muayene olma ile genital hijyen davranışları arasında anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur ($p < 0,05$).

Sonuç: Çalışma sonucunda sosyoekonomik düzeyin yüksek olmasının ve genital hijyen eğitimi alma durumunun öğrencilerde genital hijyen tutumunu olumlu yönde etkilediği saptanmıştır. Bu nedenle genital hijyen tutumlarında olumlu değişiklikler sağlayabileceği için öğrencilere genital hijyen eğitimi verilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Genital hijyen; Genital hijyen eğitimi; Üniversite öğrencisi

Abstract

Objective: To determine the factors that affect the genital hygiene attitudes of young people.

Methods: The descriptive study was carried out with 312 female students staying in the State dormitory. In the collection of data, a questionnaire containing questions about genital hygiene behaviors and gynecological history and Genital Hygiene Behaviors Scale were used. In the evaluation of the data, Independent Samples T Test, Anova, Kruskal Wallis Test and Multiple Linear Regression analysis were used.

Results: In the study, there was a significant relationship between the place, department, genital hygiene education, the way to clean the genital area, having regular gynecological examination and general hygiene behaviors ($p < 0.05$). It was determined that there was a significant relationship between bathing and menstrual hygiene during genital hygiene education and menstruation ($p < 0.001$). There was a significant relationship between genital hygiene education, training about vaginal discharge, and regular gynecological examination, and abnormal finding awareness ($p < 0.05$). There was a significant relationship between department, genital hygiene education, and regular gynecological examination, and genital hygiene behaviors ($p < 0.05$).

Conclusion: As a result of the study, it was determined that the high socioeconomic level and the education of genital hygiene positively affected the genital hygiene attitude of the students. For this reason, it is recommended that all students be given genital hygiene education as it can provide positive changes in genital hygiene attitudes.

Keywords: Genital hygiene; Genital hygiene training; University student

¹Dr. Öğr. Üyesi.; Balıkesir Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü (Orcid no: 0000-0001-6187-9352)

²Lisans Öğr.; Balıkesir Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü (Orcid no: 0000-0002-0879-5683)

Giriş

Üreme sağlığı açısından hastane başvurularının en sık nedeni ürogenital enfeksiyonlarıdır (1). Bu enfeksiyonlar tedavi edilebilir ve önlenabilir olmasına rağmen komplikasyonları nedeniyle kadın sağlığını olumsuz yönde etkileyebilmektedir (2). Kadınlar farklı yaş dönemlerinde farklı üreme sağlığı sorunları yaşayabilmektedirler (1-3). Genç yaş grubunda da ürogenital enfeksiyonlar genellikle sık görülmektedir (4). Dünya Sağlık Örgütü 15-24 yaş grubunu gençlik yaş grubu olarak kabul etmektedir (5). Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması (TNSA) 2018 sonuçlarına göre ülkemizde genç kadınların toplam nüfus içindeki payı % 14,8'dir (6). Bu yaş grubunda yer alan kadınların üreme sağlığı riskinin en az olduğu düşünülmektedir gibi bir yanlış inanış söz konusudur. Bu nedenle kadınların birçok sağlık sorunu göz ardı edilebilmektedir. Oysaki bu yaş grubundaki kadınlar bilgi eksikliği ve yanlış uygulamalar nedeniyle üreme sağlığı sorunları ile karşı karşıya kalabilmektedir. Daşkan ve arkadaşlarının (2015) yaptıkları çalışmada genital akıntı şikayeti yaşayan kadınların genital hijyen uygulamalarının çoğunun yanlış olduğu ve kadınların genital hijyen konusunda eğitim gereksinimlerinin olduğu belirlenmiştir (7). Sağlıklı geçirilen gençlik dönemi sağlıklı bir yaşamın temelini oluşturduğu gibi gelecek kuşakların üreme sağlığı üzerine de olumlu etki yapmaktadır. Bu nedenle özellikle genç yaş grubundaki kadınların üreme sağlığı durumları değerlendirilmeli ve konu hakkındaki bilgi eksikliklerine yönelik eğitim verilmelidir (5, 8-10). Genital bölge, dış ortamla teması olmayan bir alan olduğu için vücudun en sıcak, nemli ve kirli bölgesi olarak kabul edilmektedir. Bu bölge mikroorganizmaların kolayca yerleşip çoğalabilmesi açısından elverişlidir. Kadınlarda üretra, anüs ve vajinanın anatomik yakınlığı ve yanlış genital hijyen alışkanlıkları nedeniyle mikroorganizmalar anüsten vajinaya veya üretraya kolaylıkla ulaşarak ürogenital enfeksiyonlara yol açabilmektedir (11, 12). Genç yaş grubunda yer alan üniversite öğrencileri eğitim-öğretim süreçlerinde barındıkları yurt gibi kalabalık ortamlarda kişisel temizlik ve genital hijyen bakımlarını yeterince yerine getirememekte ve çoğu zaman ihmal etmektedir. Bunun sonucunda da gençlerde üreme sağlığı sorunları ve özellikle ürogenital enfeksiyonlar artış göstermektedir (1, 13, 14). Ürogenital

enfeksiyonlar tedavi edilmediği takdirde ektopik gebelik, sepsis, servikal kanser, infertilite gibi çok ciddi üreme sağlığı sorunlarına ve beraberinde psikolojik sorunlara yol açabilmektedir (9, 10, 12). Bu nedenle genç kadınların genital bölge hijyenine özen göstermesi ve anormal bulguları fark ederek erken dönemde sağlık kuruluşuna başvurması üreme sağlığının korunması açısından önem taşımaktadır (15).

Genital hijyeni etkileyen birçok faktör vardır. Bunlar; bireyin sosyoekonomik düzeyinin düşük olması, düşük eğitim seviyesi, genital hijyen konusunda bilgi eksikliği, genital hijyen konusunda yanlış uygulamalar, menstruasyon döneminde hijyenik olmayan bezlerin kullanılması, sık değiştirilmeyen vajinal tamponlar, dar ve pamuklu olmayan iç çamaşırlarının kullanılması, diyabetes mellitus, immün yetersizlikler, sigara ve alkol, güvensiz cinsellik, anormal belirti ve bulguların farkında olmama, anormal belirti ve bulgulara rağmen sağlık kuruluşuna gitmeme gibi birçok etkendir (2, 7, 13, 14, 16, 17).

Genç yaş grubu kadın sağlığının korunması ve geliştirilmesi, kadınların kendi sağlıkları konusunda daha fazla sorumluluk almaları ve kendi sağlıklarının farkında olmaları ile mümkün olabilir. Genç yaş grubunda olan kadınlar, genellikle üreme sağlığının korunmasında genital hijyenin önemi hakkında yeterli bilgiye sahip değildir. Bu nedenle doğru genital hijyen davranışlarının kazandırılması için önce hijyeni etkileyen engellerin, yanlış ve yetersiz uygulamaların tespit edilmesi ve adölesan kadınlara hijyen eğitimi verilmesi gerekmektedir (1, 9, 18-20). Bu çalışma genç kadın öğrencilerin genital hijyen tutumlarını etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Gereç ve Yöntem

Kesitsel ve tanımlayıcı tipte olan araştırma 15 Şubat ile 1 Mart 2020 tarihleri arasında bir devlet yurdunda kalan kadın öğrenciler ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın evrenini, devlet yurdunda kalan tüm öğrenciler (n = 1900) oluşturmuştur. Araştırmada Epi info Statcalc programıyla sapma 0,05 alınarak, %95 güven aralığında örnek büyüklüğü 320 olarak hesaplanmıştır. Araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden ve anket formlarını eksiksiz dolduran toplam 312 öğrenciyle araştırma

tamamlanmıştır. Evrenin %16,4'üne ulaşılmıştır. Veriler yurdun bir odasında öz bildirime dayalı olarak toplanmıştır. Ortalama 10-15 dakika sürmüştür.

Veri toplamada öğrencilerin sosyodemografik özelliklerini içeren kişisel bilgi formu ve öğrencilerin genital hijyen davranışları ve jinekolojik öykülerini belirlemeye yönelik soruları içeren ve literatür doğrultusunda hazırlanan anket formu (3, 9, 10, 17, 20, 21) (Tablo 1) ile öğrencilerin genital hijyen tutumlarını belirlemek için Genital Hijyen Davranışları Ölçeği (2) kullanılmıştır.

Genital Hijyen Davranışları Ölçeği: Kadınların hijyen davranışını belirleyen ölçeğin Türkçe geçerlilik güvenilirlik çalışması Karahan (2017) tarafından yapılmıştır (2). Ölçek 23 madde ve 3 alt boyuttan (genel hijyen davranışları, adet hijyeni ve anormal bulgu farkındalığı) oluşmaktadır. Beşli likert tipinde olan ölçekten minimum 23, maksimum 115 puan alınabilmektedir. Ölçekten alınan puan arttıkça doğru genital hijyen davranışı oranı da artmaktadır. Karahan çalışmasında Cronbach alfa değerlerini 0,80 bulmuştur. Bu çalışmada Cronbach alfa değeri 0,74 bulunmuştur.

Verilerin değerlendirilmesinde; öğrencilerin sosyodemografik özellikleri ve genital hijyen davranışları için sayı, yüzde, ortalama, standart sapma kullanılmıştır. Verilerin normal dağılım gösterip göstermediği Kolmogorov-Smirnov testi ile belirlenmiştir. Öğrencilerin genital hijyen davranışlarını etkileyen faktörlerin belirlenmesinde Independent Samples T Testi, Anova ve Kruskal Wallis Testi kullanılmıştır. Genel hijyen davranışları, adet hijyeni, anormal bulgu farkındalığı ve genital hijyen davranışlarını etkileyen bağımsız değişkenler multiple lineer regresyon analizi ile değerlendirilmiştir.

Araştırmanın yapılabilmesi için Üniversitenin Tıp Fakültesi, Klinik Araştırmalar Etik kurulundan (2020/ No: 225) ve araştırmanın gerçekleştirileceği kurumdan yazılı izin alınmıştır (2020/ No: 35255233-70). Araştırmaya katılmayı kabul eden öğrencilere araştırmanın amacı ve kimlik bilgilerinin gizli tutulacağı açıklanmış ve yazılı izinleri alınmıştır.

Bulgular

Tablo 1'de öğrencilerin sosyodemografik

özellikleri ve genital hijyen davranışları verilmiştir. Çalışmaya katılan öğrencilerin yaş ortalaması 20.75 ± 1.42 (min. 18, max. 28) olup, %82,4'ünün geliri giderine eşittir ve %43,3'ü il merkezinde yaşamaktadır. Öğrencilerin %61,5'i genital hijyen hakkında ve %63,1'i vaginal akıntı hakkında eğitim aldığını ifade etmiştir. Eğitimlerin %51,5'i sağlık personeli tarafından verilmiştir. Öğrencilerin %80,8'inin genital bölge temizliğini önden arkaya doğru yaptığı belirlenmiştir. Öğrencilerin %78,2'si düzenli menstruasyon görmekte ve %89,1'i menstruasyon sırasında banyo yapmaktadır. Öğrencilerin %36,5'inin kötü kokulu vaginal akıntı ve %33,7'sinin idrar yolu enfeksiyonu öyküsü bulunmaktadır. Öğrencilerin %43,8'inin bu gibi enfeksiyon belirtilerinin olduğu durumlarda sağlık kuruluşuna başvuru yaptığı saptanmıştır. Öğrencilerin %11,5'inin düzenli jinekolojik muayene yaptırdığı belirlenmiştir.

Tablo 2'de öğrencilerin genital hijyen davranışları yer almaktadır. Çalışmada köyde yaşayan öğrencilerin genel hijyen alışkanlıkları ortalaması il ve ilçede yaşayan öğrencilerden düşük bulunmuştur ($p = 0,022$). Gelir durumu fazla olan öğrencilerin adet hijyeni ($p = 0,027$) ve genital hijyen davranışları toplam ($p = 0,012$) puanının gelir düzeyi düşük olan öğrencilere oranla anlamlı şekilde yüksek olduğu saptanmıştır. Sağlık alanı ile ilgili bölümlerde okuyan öğrencilerin genel hijyen davranışları ($p = 0,002$), anormal bulgu farkındalığı ($p = 0,015$) ve genital hijyen davranışları toplam puanı ($p = 0,003$) diğer alanlarda okuyan öğrencilerden yüksek bulunmuştur. Genital hijyen konusunda eğitim alan öğrencilerin genel hijyen davranışları, adet hijyeni, anormal bulgu farkındalığı ve genital hijyen davranışları toplam puan ortalamalarının eğitim almayan öğrencilerden yüksek olduğu belirlenmiştir ($p < 0,001$). Genital bölge temizliğini önden arkaya doğru yapan öğrencilerin genel hijyen davranışları ($p < 0,001$), adet hijyeni ($p = 0,009$) ve genital hijyen davranışları toplam ($p < 0,001$) puan ortalaması temizliği arkadan öne doğru yapan öğrencilerden yüksek bulunmuştur. Vaginal akıntı hakkında eğitim alan öğrencilerin eğitim almayanlara göre genel hijyen davranışları, anormal bulgu farkındalığı ve genital hijyen davranışları toplam puan ortalamaları yüksek bulunmuştur ($p < 0,001$). Menstruasyon sırasında banyo yapan öğrencilerin

Tablo 1. Gençlerin Sosyodemografik Özellikleri ve Genital Hijyen Davranışları

	n	%
Yaş ortalaması	20,75±1,42 (min. 18, max.28)	
Gelir Gelir gıderden az Gelir gıdere denk Gelir gıderden fazla	29 257 26	9,3 82,4 8,3
İkamet edilen yer Köy İlçe İl	55 122 135	17,6 39,1 43,3
Bölüm Sağlık alanı ile ilgili bölümler Diğer bölümler	46 266	14,7 85,3
Genital hijyen eğitimi Aldı Almadı	192 120	61,5 38,5
Eğitimi kimden aldı Arkadaş Televizyon İnternet Sağlık personeli Aile Diğer	5 3 29 105 46 16	2,4 1,5 14,2 51,5 22,6 7,8
Genital Bölgeyi Temizleme Şekli Önden arkaya Arkadan öne	252 60	80,8 19,2
Genital Bölgeyi Temizleme Malzemesi Sadece su Sadece tuvalet kağıdı Hem su hem tuvalet kağıdı	56 37 219	17,9 11,9 70,2
Düzenli menstruasyon Evet Hayır	244 68	78,2 21,8
Menstruasyon sırasında banyo yapma Evet Hayır	278 34	89,1 10,9
Banyo yapma pozisyonu Oturarak Ayakta	22 290	7,1 92,9
Genital bölgeye krem, parfüm gibi ürünler kullanma Evet Hayır	50 262	16 84
Genital Bölgedeki Tüylerin Temizliğinde Kullanılan Materyal Ağda Jilet Eldiven Epilatör Makas Tüylenme yok	107 112 50 37 4 2	34,3 35,9 16,0 11,9 1,3 0,6
Vajinal akıntı hakkında eğitim Aldı Almadı	197 115	63,1 36,9
Kötü kokulu akıntınız oldu mu Evet Hayır	114 198	36,5 63,5
Kötü kokulu akıntı olunca ne yaptınız Sağlık kuruluşuna gittim Vajinal duş Sık çamaşır değiştirdim Hiçbirsey yapmadım Günlük ped kullandım Sirke ile genital bölge temizliği Bol su içtim	50 12 12 28 3 2 7	43,8 10,5 10,5 24,5 2,7 1,8 6,2
İdrar yolu enfeksiyonu öyküsü Evet Hayır	105 207	33,7 66,3
Düzenli jinekolojik muayene yaptırır mısınız Evet Hayır	36 276	11,5 88,5

Tablo 2. Gençlerin Genital Hijyen Davranışları

	Genel Hijyen Davranışları	Adet Hijyeni	Anormal Bulgu Farkındalığı	Genital Hijyen Davranışları Toplam
İkamet edilen yer				
Köy	44,23±5,84	33,22±3,94	11,27±3,01	89,11±10,12
İlçe	46,51±5,43	33,33±4,05	10,55±3,21	90,40±10,06
İl	46,33±4,95	33,4±4,1	10,84±3,13	90,58±9,04
p	0,022	0,960	0,370	0,623
Gelir				
Gelir giderden az	45,88±7,01	33,32±4,23	10,73±3,44	90,80±10,93
Gelir gidere denk	45,82±5,07	33,14±4,02	10,68±3,09	89,64±9,51
Gelir giderden fazla	48,06±5,89	35,13±3,75	12±3,11	95,20±8,26
p	0,070	0,027	0,076	0,012
Bölüm				
Sağlık alanı ile ilgili bölümler	48,28±4,95	34,00±3,61	11,84±2,96	94,13±9,44
Diğer bölümler	45,64±5,33	33,23±4,11	10,62±3,14	89,58±9,52
p	0,002	0,236	0,015	0,003
Genital hijyen eğitimi				
Alan	47,08±5,01	34,31±3,56	11,34±3,21	92,86±8,71
Almayan	44,35±5,48	31,81±4,29	9,94±2,84	86,10±9,59
p	< 0,001	< 0,001	< 0,001	< 0,001
Genital Bölgeyi Temizleme Şekli				
Önden arkaya	46,65±4,99	33,64±3,81	10,85±3,19	91,23±9,09
Arkadan öne	43,43±6,04	32,11±4,72	10,61±2,92	86,16±10,77
p	< 0,001	0,009	0,601	< 0,001
Vajinal akıntı hakkında eğitim				
Alan	46,89±5,35	33,64±4,11	11,35±3,06	92,01±9,57
Almayan	44,56±5,05	32,83±3,89	9,86±3,07	87,26±9,01
p	< 0,001	0,087	< 0,001	< 0,001
Menstruasyon sırasında banyo yapma				
Evet	46,14±5,17	33,61±3,92	10,75±3,09	90,51±9,51
Hayır	45,14±6,71	31,12±4,42	11,21±3,55	88,12±10,48
p	0,307	0,001	0,435	0,178
Kötü kokulu akıntı öyküsü				
Evet	45,93±5,92	33,47±4,07	10,59±3,45	90,01±10,08
Hayır	46,09±5,01	33,27±4,03	10,92±2,95	90,41±9,38
p	0,809	0,676	0,369	0,727
İdrar yolu enfeksiyonu öyküsü				
Evet	45,85±6,22	33,44±4,23	10,59±3,43	90,09±10,84
Hayır	46,12±4,87	33,29±3,95	10,91±2,98	90,34±8,98
p	0,676	0,770	0,386	0,832
Düzenli jinekolojik muayene yaptırma				
Evet	47,83±4,44	33,86±4,27	12,11±2,68	93,80±9,05
Hayır	45,8±5,42	33,28±4,01	10,63±3,16	89,79±9,62
p	0,032	0,419	0,008	0,019

Tablo 3. Genel Hijyen Davranışları, Adet Hijyeni, Anormal Bulgu Farkındalığı ve Genital Hijyen Davranışlarını Etkileyen Bağımsız Değişkenlerin Multiple Lineer Regresyon Analizi ile Değerlendirilmesi

Model 1,	B	t	p	%95 CI	
İkamet edilen yer	0,906	2,354	0,019	0,149	1,664
Bölüm	-2,045	-2,520	0,012	-3,642	-0,448
Genital Hijyen Eğitimi	-1,835	-2,860	0,005	-3,098	-0,572
Genital Bölgeyi Temizleme Şekli	-2,196	-2,844	0,005	-3,716	-0,676
Vaginal Akıntı Hakkında Eğitim	-0,783	-1,177	0,240	-2,091	0,526
Düzenli Jinekolojik Muayene	-1,786	-1,989	0,048	-3,552	-0,019
R= 0,381 R2= 0,145 Durbin-Watson=1,892 (p< 0,0001)					
Model 2					
Gelir Durumu	-0,780	-1,513	0,131	-1,794	0,234
Genital Hijyen Eğitimi	-2,295	-5,021	< 0,001	-3,195	-1,396
Genital Bölgeyi Temizleme Şekli	-0,764	-1,356	0,176	-1,872	0,345
Menstruasyon Sırasında Banyo Yapma	-2,468	-3,546	< 0,001	-3,837	-1,098
R= 0,372 R2= 0,139 Durbin-Watson=1,953 (p< 0,0001)					
Model 3					
Bölüm	-0,804	-1,650	0,100	-1,763	0,155
Genital Hijyen Eğitimi	-0,979	-2,570	0,011	-1,728	-0,230
Vaginal Akıntı Hakkında Eğitim	-0,975	-2,530	0,012	-1,734	-0,217
Düzenli Jinekolojik Muayene	-1,260	-2,340	0,020	-2,319	-0,200
R= 0,315 R2= 0,099 Durbin-Watson=2,018 (p< 0,0001)					
Model 4					
Gelir Durumu	-1,982	-1,642	0,102	-4,358	0,393
Bölüm	-3,227	-2,250	0,025	-6,049	-0,405
Genital Hijyen Eğitimi	-5,379	-4,743	< 0,001	-7,611	-3,147
Genital Bölgeyi Temizleme Şekli	-2,556	-1,875	0,062	-5,238	0,127
Vaginal Akıntı Hakkında Eğitim	-1,375	-1,169	0,243	-3,689	0,939
Düzenli Jinekolojik Muayene	-3,444	-2,176	0,030	-6,559	-0,329
R= 0,419 R2= 0,176 Durbin-Watson=1,879 (p< 0,0001)					
B: Regression Coefficient, t: Degree of freedom, p: Significance value *p < 0,01					
Model 1. Genel Hijyen Davranışları ile Bağımsız Değişkenlerin Multiple Lineer Regresyon Analizi					
Model 2. Adet Hijyeni ile Bağımsız Değişkenlerin Multiple Lineer Regresyon Analizi					
Model 3. Anormal Bulgu Farkındalığı ile Bağımsız Değişkenlerin Multiple Lineer Regresyon Analizi					
Model 4. Genital Hijyen Davranışları Toplam Puan ile Bağımsız Değişkenlerin Multiple Lineer Regresyon Analizi					

banyo yapmayanlara göre adet hijyeni puan ortalaması yüksek bulunmuştur ($p = 0,001$). Düzenli jinekolojik muayene yaptıran öğrencilerin yaptırmayanlara göre genel hijyen davranışları ($p = 0,032$), anormal bulgu farkındalığı ($p = 0,008$) ve genital hijyen davranışları toplam ($p = 0,019$) puan ortalamaları yüksek bulunmuştur.

Tablo 3'te genel hijyen davranışları, adet hijyeni, anormal bulgu farkındalığı ve genital hijyen davranışlarını etkileyen bağımsız değişkenlerin multiple lineer regresyon analizi verilmiştir. İkamet edilen yer, eğitim görülen bölüm, genital hijyen eğitimi alma durumu, genital bölgeyi temizleme şekli ve düzenli jinekolojik muayene ile genel hijyen davranışları arasında anlamlı ilişki olduğu saptanmıştır ($p < 0,05$) (Model 1). Ayrıca genital hijyen eğitimi ve menstruasyon sırasında banyo yapma ile adet hijyeni arasında anlamlı ilişki olduğu belirlenmiştir ($p < 0,001$) (Model 2). Genital hijyen eğitimi, vaginal akıntı hakkında eğitim ve düzenli jinekolojik muayene ile anormal bulgu farkındalığı arasında anlamlı ilişki olduğu saptanmıştır ($p < 0,05$) (Model 3). Öğrencilerin öğrenim gördüğü bölüm, genital hijyen eğitimi ve düzenli jinekolojik muayene ile genital hijyen davranışları arasında anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur ($p < 0,05$) (Model 4).

Tartışma

Toplumun önemli bir kısmını oluşturan genç yaş grubu kadınların doğru genital hijyen davranışlarını benimsemesi ürogenital enfeksiyonların engellenmesi açısından önemlidir (1, 2, 4). Çalışmada öğrencilerin %17,6'sının köyde yaşadığı ve köyde yaşayan öğrencilerin genel hijyen davranışları puan ortalamalarının il ve ilçede yaşayan öğrencilere göre düşük olduğu bulunmuştur. Karadeniz ve ark. (2019) ve Adıbelli ve ark.'nın (2014) çalışmasında kırsal kesimde yaşayan kadınların genital hijyen alışkanlıklarının kötü olduğunu belirlenmiştir (12, 22). Koştu ve Beydağ'ın (2009) çalışmasında gecekondu ve müstakil evde yaşayan kadınların genital hijyen davranışlarının apartmanda yaşayanlara göre daha kötü olduğu bildirilmiştir (23). Köy evlerinde tuvalet, su, kanalizasyon olanaklarının elverişsiz olması ve düşük sosyoekonomik düzeyden dolayı köyde yaşayan öğrencilerin genital hijyen davranışlarının olumsuz olduğu düşünülmektedir.

Çalışmada öğrencilerin %14,7'sinin sağlık

alanında okuduğu belirlenmiştir. Sağlık alanında okuyan öğrencilerin genel hijyen davranışları ve genital hijyen davranışları toplam puanı yüksek bulunmuştur. Demirağ ve ark. (2019) ve Bulut ve ark.'nın (2019) sağlık bölümünde okuyan öğrenciler ile gerçekleştirdikleri çalışmalarda eğitim yılı arttıkça genital hijyen davranışları puanının da arttığını bildirilmiştir (1, 13). Sağlık alanlarında okuyan öğrencilerin hijyen konusunda sürekli eğitim aldığı göz önüne alındığında bu beklenen bir sonuçtur.

Doğru genital hijyen davranışlarının kazanılması, kadınların genitoüriner enfeksiyonlardan korunması açısından önemlidir. Çalışmada öğrencilerin %61,5'inin genital hijyen eğitimi aldığı ve %51,5'inin genital hijyen eğitimini sağlık profesyonellerinden aldığı saptanmıştır. Genital hijyen eğitimi alan öğrencilerin eğitim almayan öğrencilere göre genel hijyen davranışları, adet hijyeni ve anormal bulgu farkındalığı puan ortalamaları yüksek bulunmuştur. Literatürde kadınların %40,1 ile %91,9 arasında genital hijyen eğitimi aldıkları bildirilmektedir (3, 4, 10, 17, 24). Ünsal ve ark.'nın (2010) çalışmasında yer alan kadınların %60,7'si sağlık profesyonellerinden genital hijyen eğitimi aldığını ifade etmiştir (3). Karadeniz ve ark.'nın (2019) çalışmasında genital hijyen eğitimi alan kadınların genital hijyen puanlarının eğitim almayan kadınlardan yüksek olduğu bildirilmiştir (12). Demirbağ ve ark. (2012) ve Özyazıcıoğlu ve ark.'nın (2011) çalışmasında genital hijyen eğitimi alan kişilerde eğitim öncesine göre eğitim sonrasında doğru genital hijyen davranışlarının artış gösterdiği saptanmıştır (9, 20). Dolayısıyla genital hijyen konusunda adölesan kızlara verilecek olan eğitimin genital hijyen tutumunu olumlu yönde etkileyeceği düşünülmektedir.

Doğru taharetlenme şekli önden arkaya doğru olmalıdır. Yani genital temizlik uretra, vagenden makat yönüne doğru yapılmalıdır. Çalışmada öğrencilerin %80,8'i genital bölge temizliğini önden arkaya doğru yaptığını ifade etmiştir. Literatürde kadınların %35,1 ile %93,3 oranında genital bölge temizliğini önden arkaya doğru yaptığı bildirilmektedir (3, 4, 8, 25, 26). Yapılan çalışmalarda sağlık alanında çalışan kadınların genital bölge temizliğini doğru şekilde uyguladığı belirlenmiştir (4). Özdemir ve ark.'nın (2012) çalışmasında doğru

taharetlenme biçimini uygulayan kadınların anormal genital akıntı öykülerinin az olduğu bildirilmiştir (11). Genital bölge temizleme şeklinin doğru uygulanması ürogenital enfeksiyonların önlenmesi açısından önemlidir. Genital bölge temizliği anal bölgedeki kontaminasyonu vajina ve üretraya bulaştırmamak adına önden arkaya doğru yapılmalıdır (3). Bu çalışmada öğrencilerin genital bölge temizleme şeklini doğru uygulama oranı yüksek bulunmuştur. Dolayısıyla eğitim seviyesi ile doğru temizlik alışkanlığı arasında ilişki olduğu düşünülmektedir. Çalışmada genital bölge temizliğini önden arkaya doğru yapan öğrencilerin genel hijyen davranışları ve adet hijyeni puan ortalamalarının anlamlı şekilde yüksek olduğu saptanmıştır. Benzer şekilde Sinan ve ark.'nın (2019) çalışmasında genital bölge temizliğini önden arkaya doğru yapan kadınların genital hijyen davranış puanları anlamlı şekilde yüksek bulunmuştur (21).

Çalışmada öğrencilerin %70,2'si genital bölge temizliğinde hem su hem de tuvalet kağıdı kullandığını ifade etmiştir. Literatürde kadınların %65,1 ile %93,8 arasında genital bölge temizliğinde hem su hem de tuvalet kağıdı kullandığı bildirilmektedir (3, 4, 8, 15, 17, 25, 26). Sağlık alanında yer alan kadınlarla yapılan çalışmalarda hem su hem de tuvalet kağıdı kullanma sıklığı yüksek bulunmuştur (4, 17). Bu çalışmada sağlık alanı dışında diğer alanlarda okuyan üniversite öğrencileri de yer aldığı için hem su hem de tuvalet kağıdı kullanma sıklığı çok yüksek bulunmadığı düşünülmektedir. Genital bölgenin ıslak kalması mikroorganizmaların üremesini kolaylaştıracağı için genital bölge temizliğinden sonra tuvalet kağıdı ile bölgenin kurulanması önerilmektedir (3).

Menstrüasyon döneminde genital hijyen davranışları genital sağlığı etkilemektedir (10). Çalışmada öğrencilerin %78,2'sinin düzenli menstrüasyon gördüğü ve %89,1'inin menstrüasyon sırasında banyo yaptığı belirlenmiştir. Menstrüasyon sırasında banyo yapan öğrencilerin banyo yapmayan öğrencilere göre adet hijyen puanları yüksek bulunmuştur. Literatürdeki çalışmalarda menstrüasyon sırasında banyo yapma sıklığı %35,9 ile %96,2 arasındadır (3, 4, 8, 10, 15, 17, 26, 27). Bu çalışmada menstrüasyon sırasında banyo yapma alışkanlığı yüksek oranda bulunmuştur. Menstrüasyon

döneminde banyo yapmak geleneksel olarak sakıncalı görülmektedir. Ancak menstrual kan alkali yapıda olduğu için vajenin asidik yapısını bozarak enfeksiyon riskini artırabilir. Bu nedenle menstrual dönemde banyo yapmak enfeksiyonları önlemek açısından oldukça önemlidir (3, 4). Bu yanlış inancın değiştirilmesi, adolesan kadınların sağlığının korunması ve sağlıklı davranışların geliştirilmesi açısından önemlidir. Özdemir ve ark.'nın (2012) çalışmasında menstrüasyon sırasında banyo yapma alışkanlığı olan kişilerin anormal genital akıntı öykülerinin düşük olduğu belirlenmiştir (11). Çalışmada öğrencilerin %92,9'u ayakta banyo yapmaktadır. Oturarak banyo yapma enfeksiyon riskini arttırabilmektedir. Bu nedenle çalışmamızda yer alan öğrencilerin doğru pozisyonda banyo yaptığı belirlenmiştir. Ünsal ve ark.'nın (2010) çalışmasında kadınların %42,2'sinin ayakta banyo yaptığı bulunmuştur (3). Sevil ve ark.'nın (2013) çalışmasında öğrencilerin %79,4'ünün ayakta banyo yaptığı bildirilmiştir (26). Yurt koşullarında ayakta banyo yapma zorunluluğunun olmasından dolayı öğrencilerin yüksek sıklıkta doğru pozisyonda banyo yaptıkları düşünülmektedir.

Çalışmada öğrencilerin %16'sının genital bölgeye krem, parfüm gibi ürünler uyguladığı belirlenmiştir. Ünsal ve ark.'nın (2010) çalışmasında kadınların %45'inin menstrüasyon döneminde kötü kokuyu önlemek amacıyla genital bölgelerine parfüm/kolonya sürdüğü bildirilmiştir (3). Sevil ve ark.'nın (2013) çalışmasında öğrencilerin %57,3'ünün istenmeyen genital bölge kokusunu önlemek amacıyla parfüm kullandığı saptanmıştır (26). Parfüm, kolonya ve krem gibi bölgeyi tahriş edebilecek ve enfeksiyonlara neden olabilecek maddelerin genital bölgeye uygulanması son derece sakıncalıdır. Bu çalışmada genital hijyen eğitimi alma oranları yüksek olduğu için genital bölgeye zarar verebilecek maddeler konusunda öğrencilerin bilgi düzeyleri yüksektir. Bu nedenle çalışmamızda öğrencilerin genital bölgeye krem, parfüm kullanma oranının düşük bulunduğu düşünülmektedir.

Çalışmada genital yol ve idrar yolu enfeksiyonu öyküsü ile genital hijyen tutumu arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır. Benzer şekilde Sinan ve ark.'nın (2019) çalışmasında da genital yol enfeksiyonu ile genital hijyen tutumu

arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır (21). Oysaki genital hijyen davranışları ürogenital enfeksiyonları doğrudan etkileyebilmektedir. Çalışmamızda öğrencilerin geçmiş genital yol ve idrar yolu enfeksiyon öyküleri belirlenmiş fakat geçmiş genital hijyen tutumları belirlenmemiştir. Bu nedenle öğrencilerin genital hijyen tutumlarının sonradan değiştiği düşünülmektedir. Öğrencilerin %36,5'inin kötü kokulu vaginal akıntı ve %33,7'sinin idrar yaparken yanma öyküsü bulunmaktadır. Öğrencilerin %43,8'i bu gibi şikayetleri olduğunda sağlık kuruluşuna başvurduğunu ifade etmiştir. Timur'un (2010) çalışmasında öğrencilerin %23,2'sinin anormal vaginal akıntı öyküsü bulunmaktadır ve öğrencilerin %33,5'i enfeksiyon belirtileri olduğunda doktora gittiğini ifade etmiştir (8). Bilgiç ve ark.'nın yaptığı çalışmada öğrencilerin %36'sının genital yol enfeksiyon öyküsü olduğu saptanmıştır (10). Bu çalışmada yurtda kötü hijyen koşullarından dolayı enfeksiyon oranlarının yüksek bulunduğu düşünülmektedir. Öğrencilerin kötü kokulu vaginal akıntı ve idrar yolu enfeksiyonu öykülerinin sık olmasına rağmen, sağlık kuruluşuna gitme oranlarının düşük olması dikkat çekicidir. Oysa ürogenital enfeksiyonlar, komplikasyonları göz önüne alındığında son derece önemsenmesi gereken sağlık sorunlarıdır.

Anormal bulguların algılanış biçimi kişiler arasında farklılık göstermektedir. Bu algıma biçimini kadının sosyo-ekonomik ve kültürel düzeyi, geçirdiği deneyimler ve bu konuda aldığı eğitim etkileyebilir. Bu çalışmada öğrencilerin %63,1'i vaginal akıntı hakkında eğitim almıştır. Vaginal akıntı hakkında eğitim alan öğrencilerin eğitim almayan öğrencilere göre anormal bulgu farkındalığı puan ortalamaları anlamlı şekilde yüksek bulunmuştur. Vaginal akıntı konusunda alınan eğitim sonucunda anormal bulguların fark edilmesi beklenen bir durumdur.

Bu çalışmada öğrencilerin %11,5'inin düzenli jinekolojik muayene yaptırdığı belirlenmiştir. Düzenli jinekolojik muayene olan öğrencilerin düzenli muayene olmayanlara göre genel hijyen davranışları, anormal bulgu farkındalığı ve genital hijyen davranışları toplam puan ortalamaları yüksek bulunmuştur. Jinekolojik muayeneler sırasında sağlık profesyonelleri tarafından genellikle doğru hijyen eğitimi ve normal / anormal bulgular hakkında eğitim verilmektedir.

Dolayısıyla düzenli jinekolojik muayene yaptıran bu öğrencilerin olumlu genital hijyen tutumlarının olduğu düşünülmektedir.

Sonuç

Bu çalışma, devlet yurdunda kalan kız öğrencilerin genital hijyen tutumlarını etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla yapılmıştır. Çalışma sonucunda öğrencilerde genital hijyen davranışlarının yetersiz olduğu tespit edilmiştir. Sosyoekonomik düzeyi düşük olan öğrencilerin genital hijyen davranışlarının kötü olduğu belirlenmiştir. Ayrıca genital hijyen konusunda eğitim alan ve düzenli jinekolojik muayeneye giden öğrencilerin genital hijyen davranışlarının ve anormal bulgu farkındalıklarının iyi olduğu saptanmıştır.

Çalışma sonucunda öğrencilere doğru genital hijyen uygulamaları konusunda eğitim verilmesi, hijyen konusunda yanlış inanışların düzeltilmesi, ürogenital enfeksiyonların komplikasyonları konusunda bilgi verilerek tedaviye zamanında başlanmasının öneminin anlatılması gerekmektedir. Bu nedenle, üniversitelerin yurtlarında çalışan sağlık profesyonellerinin genital hijyen uygulamaları ve normal / anormal vaginal akıntı hakkında öğrencilere danışmanlık vermeleri ve bu konularda eğitim programları yürütmeleri gerekmektedir. Ayrıca her eğitim faaliyetinden önce ve sonra öğrencilerin bilgi, tutum ve davranış düzeyleri ölçülmeli ve eğitimlerin etkinliği değerlendirilmelidir.

İletişim: Dr. Öğr. Üyesi Hülya Türkmen
E-Posta: hulyayurter@hotmail.com

Kaynaklar

1. Bulut A, Yiğitbaş Ç, Çelik G. Hemşirelik öğrencilerinin perspektifinden genital hijyen davranışları. Ankara Eğitim Araştırma Hastanesi Dergisi. 2019;52/3:227-32.
2. Karahan N. Genital Hijyen Davranışları Ölçeğinin Geliştirilmesi: Geçerlik Güvenirlik Çalışması. İstanbul Tıp Dergisi. 2017;18:157-62
3. Ünsal A, Özyazıcıoğlu N, Sezgin S. Doğu Karadenizde ki bir belde ve ona bağlı dokuz köyde yaşayan bireylerin genital hijyen davranışları. Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi, 2010;13(2):12-19.
4. Ardahan M, Bay L. Hemşirelik yüksek okulu 1.ve 4. sınıf öğrencilerinin vajinal akıntı ve bireysel hijyen hakkındaki bilgi düzeyleri. Ege Tıp Dergisi / Ege Journal of Medicine. 2009;48(1):33-43

5. World Health Organization (WHO). Sexual health- a new focus for who progress in reproductive health research. *Sexual and Reproductive Health Journal Paper*. 2004;67(1):1-8.
6. Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü. (2019). 2018 Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması. Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü. T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Bakanlığı ve TÜBİTAK, Ankara, Türkiye.
7. Daşkan Z, Kılıç B, Baytok C, Kocairi H, Kuzu S. Genital Akıntı Şikayetiyle Polikliniğe Başvuran Kadınların Genital Hijyen Uygulamaları. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*.2015;4(1):113-24.
8. Timur S. Bir Üniversite Öğrenci Yurdunda Kalan Kız Öğrencilerin Genital Hijyen Davranışları. *e-Journal of New World Sciences Academy Medical Sciences*. 2010;5(4):39-48. Article Number:1B0020
9. Özyazıcıoğlu N, Ünsal A, Sezgin S. The effects of toilet and genital hygiene education on high school students' behavior. *international journal of caring sciences* 2011;4(3):120-5.
10. Bilgiç D, Yüksel P, Gülhan H, Şirin F, Uygun H. Üniversitede Yurtta Kalan Kız Öğrencilerin Genital Hijyen Davranışları ve Sağlık Sonuçları. *ACU Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2018. <https://doi.org/10.31067/0.2018.86>.
11. Özdemir S, Ortabağ T, Tosun B, Özdemir Ö, Bebiş H. Hemşirelik yüksek okulu öğrencilerinin genital hijyen hakkındaki bilgi düzeylerinin ve davranışlarının değerlendirilmesi. *Gülhane Tıp Dergisi*. 2012;54:120-8.
12. Karadeniz H, Öztürk R, Ertem G. Analysis of genital hygiene behaviors of women who applied to women's illnesses and birth policlinic. *Erciyes Medical Journal*. 2019;41(4):402-8. DOI: 10.14744/etd.2019.37132
13. Demirağ H, Hintistan S, Cin A, Tuncay B. Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Genital Hijyen Davranışlarının İncelenmesi. *Bozok Tıp Dergisi* 2019;9(1):42-50
14. Gezginci E, Iyigun E, Acikel C, Özgök Yİ. Determination of genital hygiene behaviours in women with cystitis. *International Journal of Urological Nursing*. 2013;7(3):161-5.
15. Önal AE, Önoğlu N, Babaoğlu AB, Özer C, Güngör G. Personal hygiene, menstrual hygiene, genital infection, women health, Istanbul. *Nobel Medicus*. 2011;7(2):96-100.
16. Ejder Apay S, Özdemir F, Nazik E, Potur D, Hadımlı A, ve ark. Yedi Farklı İldeki Kadınların Genital Hijyen Davranışlarının Belirlenmesi. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2014;17:4
17. Topuz Ş, Büyükkayacı Duman N, Güneş A. Sağlık Bilimleri Fakültesi birinci sınıftaki kız öğrencilerin genital hijyen uygulamaları. *Turkish Journal of Clinics and Laborator*. 2015;3:85-90.
18. Koyun A, Özpulat F, Özvarış ŞB. Bir Eğitim Programı Geliştirme ve Değerlendirme Süreci: Ortaöğretim Kız Öğrencileri İçin "Genital Hijyen" Eğitim Programı. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2013;2(4):443-59.
19. Ege E, Eryılmaz G. Kadınlara verilen planlı eğitimin genital hijyen davranışlarına etkisi. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*. 2006;9(3):8-16
20. Demirbağ BC, Çan G, Kaya S, Köksal İ. The effects of an education program on the genital hygiene behaviors of 18-49 year-old women who use intrauterine devices or oral contraceptives. *Koç Üniversitesi Hemşirelikte Eğitim ve araştırma Dergisi*.2012;9:15-20. Erişim: http://www.journalagent.com/kuhead/pdfs/KUHEAD_9_3_15_20.pdf
21. Sinan Ö, Çamözü E, Tosun B. Genital hygiene behaviors among married women and the outcomes of counseling practices. *Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi*. 2019;21(1-2):12-22.
22. Adıbelli D, Kılıç NÖ, Akpak YK, Kılıç D. Genital hygiene behaviors and associated factors in women living in rural areas of Turkey. *El Mednifico Journal*. 2014;2(3):210-4
23. Koştü N, Beydağ KD. Jinekoloji polikliniğine başvuran kadınların genital hijyen davranışları. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*. 2009;12(1):66 -71.
24. Karabulutlu Ö, Kılıç M. Üniversite öğrencilerinin cinsel sağlık ve üreme sağlığı hakkındaki bilgi düzeylerinin belirlenmesi. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2011; 14(2):39-45.
25. Cangöl E, Tokuç B. Jinokoloji polikliniğine başvuran kadınlarda genital enfeksiyon sıklığı ve genital hijyen davranışları. *F.N. Hemşirelik Dergisi*. 2013;21(2):85-91.
26. Sevil S, Özdemir K, Aleattin U, Dilek A, Tijen N. An Evaluation of the relationship between genital hygiene practices, Genital Infection. *Gynecology and Obstetrics*. 2013;3(6):3-5. DOI: 10.4172/2161-0932.1000187
27. Ünal KS. Hemşirelik öğrencilerinin genital hijyen davranışları bilgi düzeylerinin belirlenmesi. *Journal of Current Researches on Health Sector*. 2017;7:24-32.